

KURJER WILEŃSKI

NA FRONCIE

fińsko-sowieckim

Wszędzie miny

MOSKWA, (Elta). „Prawda“ ogłasza szczegóły akcji wojennej w Finlandii. W doniesieniach z frontu pismo wskazuje, że armia sowiecka ma poważne trudności z polami minowymi, utworzonymi przez Finów. Pismo zaznacza, że miny zostały ułożone wszędzie: na ulicach, pod drzwiami domów, w sklepach, fryzjerniach i urzędach.

„Izwestija“ podają, że natychmiast po dotknięciu się stojącego roweru, otwarciu drzwi, lub dotknięciu się innego jakiegos przedmiotu, następuje wybuch. Wielka ilość min ukryte jest w śniegu. Myny te wyprodukowane zostały w Anglii.

Ewakuacja miast

HELSINKI, (Elta). Jak DNB podaje, w niedzielę zostały ewakuowane większe miasta prowincji Ny. Mando: Helsinki, Viborg i Abo. Urzędy państwowe i redakcje pism ewakuowane zostają do okolic stolicy Helsinki.

Na Indie

Pogłoski o wspólnej akcji sowiecko-niemieckiej

RZYM, (Elta). Pismo „Stampa“ opisując ukazujące się w Berlinie pogłoski o planie wspólnej akcji niemiecko-sowieckiej przeciwko Indiom brytyjskim, pisze, że wszyscy mogą zwrócić uwagę na fakt, iż dążenie Rosji Sowieckiej uzyskania największej swobody na morzu może tylko jedynie zbliżyć Niemcy ze Związkiem Sowieckim. Najmniej dowierający Związkowi Sowieckiemu nie mogą zaprzeczyć coraz częściej zjawiającym się pogłoskom o ewentualnej wspólnej akcji, której celem byłoby zadanie ciosu Anglii w Indiach.

Armia niemiecka grupuje się na granicy Węgier

BUKARESZT, (Elta) Havas donosi z Sighetu, o koncentrowaniu ostatnio armii niemieckiej na pograniczu Węgier. Sztab armii niemieckiej, zgrupowanej w Słowacji znajdować się ma w Prosove, na pograniczu Ukrainy Karpackiej.

Kampania w St. Zjedn. za zerwaniem stosunków z Sowietami

WASZINGTON (Elta). Jak Havas donosi, w dyplomatycznych kołach Stanów Zjednoczonych uważają, że nie przyjęcie przez Związek Sowiecki propozycji pośrednictwa Stanów Zjednoczonych mocno komplikuje stosunki dyplomatyczne między obu krajami.

Według Havasa nie byłoby duża niespodzianką, gdyby zostały zerwane między tymi państwami stosunki dyplomatyczne. Do zerwania stosunków dy-

plomatycznych Stanów Zjednoczonych ze Związkiem Sowieckim specjalnie dąży partia republikańska, która rządowi St. Zjedn. zawsze czyniła wyrzuty za uznanie Rosji Sowieckiej.

Rząd Stanów Zjedn., przed powzięciem jakichkolwiek kroków będzie oczekiwał na odpowiedź rządu fińskiego z Helsinek w sprawie oświadczenia Prezydenta Roosevelta o niebombardowaniu ludności cywilnej.

Anglia bombarduje Helgoland

BERLIN, (Elta). DNB donosi o próbie bombardowania przez samoloty angielskie wyspy Helgoland. Samoloty angielskie wskutek silnej obrony

wyspy zrzuciły jedynie kilka bomb. Straty są nieznaczne. Zatopiony został jeden statek rybacki.

Sukcesy lotników brytyjskich

Samolot angielski zatopił niemiecką łódź podwodną

LONDYN. Prasa londyńska szeroko informuje o wybitnie udanym nalocie bombowców angielskich na niemiecką bazę morską w Helgolandzie. Eskadra bombowców brytyjskich zrzuciła wszystkie bomby, uszkadzając niemiecki kontrtorpedowiec.

Komunikat brytyjskiego ministerstwa informacji stwierdza że wszystkie samoloty powróciły do baz, strącając po

drodze jeden niemiecki „Messerschmit“.

W drugim komunikacie ang. mstwa informacji mówi się o zatopieniu przez samolot brytyjski niemieckiej łodzi podwodnej.

W chwili kiedy łódź wynurzyła się z fal, nadleciał nagle angielski samolot i zrzucił kilka bomb.

Łódź z załogą zginęła.

Ewakuacja obcokrajowców z Finlandii

HELSINKI, (Elta). DNB komunikuje, iż w niedzielę po południu odpłynął statek „Donau“, wioząc na pokładzie 700 Niemców, 40 członków poselstwa Rosji Sowieckiej, 16 Włochów i 100 Estończyków.

Oszczędzano Helsinki z powodu Niemców

KOPENHAGA, (Elta). Pismo „Berlingske Tidende“ pisze, iż w dniach 2-3 grudnia Helsinki stosunkowo mało były bombardowane z powodu ewakuacji Niemców, zamieszkałych w Finlandii.

Czy sprawa Finlandii wpłynie do L. Narodów?

GENEWA, (Elta). Do niedzieli Sekretariat Ligi Narodów nie otrzymał żadnej noty rządu fińskiego. Gdyby została zwołana sesja Ligi Narodów, przewodniczącym byłby delegat Rosji Sowieckiej.

GENEWA, (Elta). Według wiadomości Havasa, delegat fiński przy Lidze Narodów Holsti poinformował generalnego sekretarza Ligi o postanowieniu rządu Finlandii zwrócenia się z prośbą o zwołanie sesji Ligi Narodów. W niedzielę Holsti w tej sprawie wręczył oficjalną notę Lidze Narodów.

Szwedzi śpieszą do armii fińskiej

STOKHOLM, (Elta.) Według wiadomości Havasa, 600 robotników szwedzkich zgłosiło się w poselstwie fińskim w Stokholmie na ochotników do armii fińskiej. Szwedzki Czerwony Krzyż bada możliwości wysłania do Finlandii ambulatoriów, lekarzy i środków leczniczych.

Pomoc CK dla Finlandji

WASZINGTON, (Elta). Havas donosi, iż Czerwony Krzyż Stanów Zjednoczonych przesłał za pośrednictwem angielskiego Czerwonego Krzyża dla Finlandji 10.000 dolarów.

z Jugostawii

BELGRAD. Jak donosi Havas, opublikowano dekret rządu o mobilizacji narodowej, jak również zarządzenia importowe, o wwozie i wywozie surowców i t.d.

Okrety norweskie przejdą pod flagę angielską?

LONDYN. Jeden z dzienników angielskich donosi, że sfery rządowe rozpatrują projekt wynajmu przez Anglików, niezatrudnionej floty norweskiej, w związku z totalną blokadą morską.

Ograniczenia dla cudzoziemców w Belgii

BRUKSELA, (Elta). W dzienniku urzędowym belgijskim ogłoszono dekret króla, na mocy którego zostały ograniczone prawa pracy cudzoziemców.

Inflacja w Niemczech

LONDYN. Jak donosi Daily Herald obieg bankotów w Niemczech na dzień 15-go listopada r.b. zwiększył się o 5 miliardów 500 milionów marek. W porównaniu z 1-ym września r.b. jest to wzrost o 50%.

Jugostawia płaci dług Niemcom

HELSINKI (Elta). Według wiadomości Havasa Jugostawia ma zapłacić Niemcom tytułem długu przedwojennego przeszło 600 milionów. Wysokość tego długu została niedawno ustalona specjalną umową między Jugostawią a Niemcami.

Przyczyny repatriacji Niemiec z Łotwy

BERLIN (Elta). Pismo „Angriff“ w jednym ze swych artykułów czyni przegląd historii Niemców w Łotwie oraz analizuje przyczyny repatriacji Niemiec z Łotwy do Rzeszy.

Według pisma, po zawojowaniu ziem Kurlandzkich ogniem i mieczem panami tego kraju byli Niemcy aż do 1918 r. czyli 700 lat. Po ogłoszeniu w dniu 18 listopada 1918 r. niepodległości Łotwy panami ziemi stali się Łotysze a Niemcy stali się mniejszością narodową. Na tym zakończyła się dziejowa misja Niemiec. Dalszą walkę pismo określa, jako bezpodstawne poszukiwanie kompromisu, który jednak nigdy nie stanowiłby ostatecznego rozwiązania.

Pismo pisze: „Drzazga wdzierała się w obce ciało, dlatego oni (Łotysze) zwracali rozgniewane oczy na pień, z którego wyrósł ten wrzód“. To jest właśnie przyczyną repatriacji Niemców z Łotwy.

Gdzie osiedlają się Niemcy bałtyccy

RYGA, (Elta.) „Rigaische Rundschau“ zamieszcza wywiad z prezesem Niemców w Łotwie dr. Kroeglerem o kolonizacji Niemców przesiedlonych do Niemiec. Zaznaczył on, iż 11.000 Niemców, przybyłych z Łotwy i Estonii zostało przesiedlonych do okręgu Warty. W Poznaniu zamieszkuje Niemcy z Rygi i Tallina. Sprawę majątków Niemców bałtyckich prowadzi specjalna spółka przesiedlenia Niemców.

„Polowania“ na Atlantyku

PARYŻ, (Elta). Havas donosi, iż w ciągu ostatnich 3-ch tygodni francuska marynarka wojenna zatopiła 7 niemieckich łodzi podwodnych.

Na oceanie Atlantyckim wiel-

Sensacja z „Paris Soir“

PARYŻ. Dziennik „Paris Soir“ komunikuje, że cesarz Wilhelm II-gi zamierza w prędkim czasie opuścić Doorn. Przygotowane już zostały 4 aeroplany na wypadek odlotu cesarza i jego świty. Cesarz Wilhelm II-gi zamierza jakoby osiedlić się w Norwegii(?) w willi, nad jednym z jezior norweskich.

Barbarzyńskie włamanie do muzeum

PRAGA, (Elta.) Według wiadomości Havasa, do muzeum czeskiego dokonane zostało włamanie, podczas którego zniszczono dużo bardzo ważnych i cennych dla narodu czeskiego eksponatów.

Odebranie debitu francuskim pismom w Belgii

Prasa francuska robi gorzkie wyrzuty władzom belgijskim za odebranie debitu trzem pismom „Paris-Soir“, „Intransigeant“ i „Epogne“. Powód zakazu sprzedaży tych pism w Belgii nie został ujawniony.

Rejestracja osób pragnących powrócić na terytorium ZSSR

(Elta 4-go grudnia). Obwieszczenie dla osób pragnących powrócić do miejscowości, znajdujących się obecnie na terytorium ZSSR.

W okręgu wileńskim i w całej Litwie przebywa dużo osób, zamieszkałych poprzednio na terenie przyłączonym do ZSSR, które schroniły się tu podczas wojny a obecnie chciałyby powrócić z powrotem. Instytucje litewskie czynią starania ażeby pomóc im wrócić do kraju. W tym celu ogłasza się pośpieszną rejestracją takich osób.

Osoby, które mieskały w miejscowościach przyłączonych do ZSSR i które chciałyby tam wrócić powinny natychmiast się zarejestrować. Zarejestrować się można w każdym komisariacie policji. Każdy rejestrujący się powinien podać o sobie następujące wiadomości:

1. Nazwisko, imię, imię ojca. 2. Data urodzenia. 3. Miejsce urodzenia (miasto, gmina, wieś, b. województwo). 4. Narodowość. 5. Zawód. 6. Stan i miejsce zamieszkania rodziny. 7. Gdzie mieszka obecnie nadawca ankiety. 8. Gdzie mieszkał przed przybyciem do Litwy. 9. Dokąd chce powrócić, (miasto, wieś, gmina b. województwo). 10. Czy ma krewnych w miejscowości, do której chce wrócić i jakich.

Termin rejestracji ustanawia się od dnia 6 do 10 grudnia 1939 roku włącznie. O tym kiedy gdzie i w jaki sposób będzie można otrzymać przepustkę na wyjazd do ZSSR będzie osobno ogłoszone. Pożądane jest ażeby każdy zaopatrzył się z góry w dwie fotografie.

Tak samo muszą zarejestrować się te osoby, które pochodzą z ziem przyłączonych do ZSSR, przybyłe do okręgu wileńskiego jeszcze przed wojną a pragnące obecnie tam powrócić. Osoby, które do dnia 11 grudnia 1939 roku nie zarejestrują się nie będą figurować w spisie pragnących powrócić do ZSSR.

Ministerstwo Spraw Wewn.

Okrety toną

COPETOWN, (Elta). DNB komunikuje o zatonięciu w sobotę niemieckiego statku pasażerskiego „Watussi“. Statek zatonął nie daleko przylądka Dobrej Nadziei na skutek prześladowania bombowca Afryki Południowej,

OSLO, (Elta). Norweski statek „Arcturus“ o pojemności 1.800 ton, który płynął z Bergen do Szkocji najechał na minę i zatonął.

Specjalnie sprzymierzeńcy polują na pancernik „Deutschland“. Pancernik ten o 13.000 pojemności i 30 węzłów szybkości uzbrojony jest w sześć ciężkich dział, osiem mniejszych oraz w osiem wyrzutni torpedowych i jest uważany za bardzo niebezpieczny dla nieprzyjaciela. Lecz okręty brytyjskie, a specjalnie francuski okręt „Dunkerque“ w razie spotkania wyszłyby zwycięsko.

Duce powiększa kadry oficerów armii włoskiej

Z Rzymu donoszą, iż Mussolini wydał dyspozycje generałowi Soddu, podsekretarzowi stanu w min. wojny, aby przygotowano projekt rozszerzenia kadr oficerskich o 1500 oficerów i 1500 podoficerów ponad stan normalny. Nowi oficerowie i podoficerowie mają być wybrani przede wszystkim z pośród rezerwy, która brała udział w kampanii hiszpańskiej lub w wyprawie abisyńskiej.

Poznajemy Litwę

Prezydent Republiki

Pierwszym warunkiem normalnego życia społecznego jest znajomość środowiska w którym się to społeczeństwo znajduje. Z tego tytułu obowiązuje winian gruntowne poznanie państwa litewskiego. Zamierzamy uczynić zadość tej potrzebie i rozpoczynamy cykl artykułów informacyjnych o ustroju, prawie, przepisach administracyjnych, życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym Litwy.

Red

Analizę konstytucji Litwy rozpoczniemy od przepisów odnoszących się do Prezydenta Litwy.

Według art. 3 Konstytucji Prezydent nie tylko stoi na czele Republiki, lecz „przewodzi Państwem”. Już więc na wstępie spotykamy się z koncepcją Wódza właściwą rządom autorytarywnym, to jest opartym na osobistym autorytecie.

Ze wstępu Konstytucji i z treści przysięgi składanej wobec przedstawicieli narodu wynika, że Prezydent Republiki moralnie zobowiązuje się; z myślą o wspaniałej przeszłości przestarzałej Litwy i ciężkich trudach budowania Niepodległości, oraz o odpowiedzialności za teraźniejszość i przyszłość Litwy — daną mu władzę sprawować sprawiedliwie, troszczyć się o jedność Narodu, chronić Jego czci i wzmacniać potęgę i dobrobyt Litwy.

Do prerogatyw Prezydenta Republiki a więc aktów urzędowych, za które nikt nie ponosi żadnej odpowiedzialności prawnej, należą: mianowania i zwalniania premiera, kontrolera państwa, dowódcy armii i wyrażanie zgody na pociągnięcie ich do odpowiedzialności za przestępstwa służbowe. Inne zwykle akty urzędowe Prezydenta wymagają kontrasygnaty podpisem Premiera lub właściwego dla danej sprawy Ministra. W tym ostatnim wypadku możliwa jest pośrednia odpowiedzialność Premiera, lub Ministra za dany akt Prezydenta w formie interpelacji poselskich. Większością $\frac{2}{3}$ członków Sejm może uznać odpowiedzialność Premiera, lub Ministra, na interpelację za niezadawalną, co powoduje albo ustąpienie Ministra, albo ustąpienie Rządu, albo rozwiązanie Sejmu. Dopiero gdy nowy Sejm tą samą większością głosów powzięnie taką samą uchwałę — Prezydent ma obowiązek zwolnienia Premiera.

Szerokie prerogatywy Prezydenta wobec Rządu, możliwość zwoływania, odraczania, zamykania i przedłużania sesji Sejmu bez ograniczeń, prawo łaski wobec skazanych przez Sady, wskazują na wyjątkową ważność decyzji Prezydenta i nadrzędność urzędu Prezydenta nad innymi organami władzy państwowej.

Szczególnie ustawodawstwo może znaleźć się pod całkowitym wpływem Prezydenta. Za wyjątkiem bowiem Konstytucji

i budżetu, Prezydent w przerwach między sesjami sejmowymi może wydawać wszelkie ustawy. Nawet sejmowe ustawy uprawomocniają się dopiero po zatwierdzeniu ich i ogłoszeniu przez Prezydenta. Brak konstytucyjnych terminów, w jakich dana ustawa ma być zatwierdzona lub ogłoszona, oraz możliwości wpływania przez Prezydenta na Rząd i Sejm, ugruntowują wpływ Prezydenta na ustawodawstwo.

Jedynie Konstytucja może być zmieniona bądź na wniosek Rządu bądź na wniosek $\frac{1}{2}$ członków Sejmu większością $\frac{3}{5}$. Lecz i w tym wypadku Prezydent ma prawo weta i może rozwiązać Sejm. Gdy jednak nowy Sejm przyjmie ten sam projekt zmiany Konstytucji, Prezydent ma obowiązek ogłoszenia go jako konstytucji. Znowu brak terminów, w jakich zmieniona konstytucja ma być ogłoszona, oraz brak odpowiedzialności prawnej za nieogłoszenie, mogą Prezydentowi umożliwić wydanie szeregu nowych ustaw bez udziału Sejmu. Konstytucja Litwy nie zna innych wypadków zmiany Prezydenta, jak tylko w wypadkach: upływu 7-letniej kadencji, dobrowolnego ustąpienia, lub śmierci.

Również sejmowy, czy rządowy projekt budżetu jest zatwierdzany i ogłaszany przez Prezydenta. Wykonanie budżetu zatwierdza Sejm, lub Prezydent, jeżeli Sejm nie jest czynny.

W stosunkach zewnętrznych Prezydent reprezentuje Państwo Litewskie, przyjmuje przedstawicieli państw obcych, wyznacza swoich, upoważnia do zawarcia i ratyfikuje międzynarodowe umowy, ogłasza stan wyjątkowy, stan wzmocnionej ochrony Państwa, lub stan obrony Państwa i rozstrzyga o mobilizacji, wojnie i pokoju. (W czasie sesji sejmowej wymagana jest zgoda Sejmu).

Przedstawiony zarys ogromnych uprawnień Prezydenta podnosi znaczenie momentu zmiany Prezydenta. W wypadkach choroby, wyjazdu za granicę, lub śmierci Prezydenta, zastępuje go Premier. W innych wypadkach dotychczasowy Prezydent kieruje państwem dopóki nie przekazuje swej władzy nowemu zaprzysiężonemu Prezydentowi. Wybór nowego Prezydenta należy do kompetencji Sejmu. Tu właśnie leży główna możliwość wywarcia przez społeczeństwo wpływu na wybór osoby Prezydenta, w dalszej zaś konsekwencji — na system rządowy. W okresie bowiem kadencji Prezydenta, tylko jego osoba jest czynnikiem decydującym ostatecznie.

Z prerogatyw i zakresu władzy Prezydenta możemy już zakwalifikować ustrój Republiki Litewskiej jako autorytarywny,

Prezydent Republiki — Wódz Państwa — skupia w sobie całością dyspozycji państwowych. Od tego, w jakim stopniu najwyższy autorytet jest istotnie utalentowaną indywidualnością, zależy wielkość jego wpływu na życie Państwa. W każdym razie moralna odpowiedzialność Prezydenta za teraźniejszość i przyszłość Państwa jest niewątpliwa.

Witold Rudziński.

Odczyty Herriota o Polsce

Przewodniczący francuskiej Izby Deputowanych Edward Herriot z dniem 15 grudnia r. rozpoczęła cykl odczytów o Polsce, który wzbudził wielkie zainteresowanie we francuskich i zagranicznych kołach Francji.

Kup los — wygrasz trzosa A. Zajązkowskiego
Wileńska 42.

Ciągnięcie 1 kl. 6 grudnia 1939 r.
Cena $\frac{1}{4}$ losu Lt. 2.50.

Emigranci nie potrzebują jechać do Kowna dla załatwienia formalności

W poniedziałek 4 bm. zostało uruchomione Biuro Emigracyjne, które pośredniczyć będzie w załatwianiu spraw wyjazdu zagranicę obywateli obcych z terenu Wilna i okolicy. Biuro Emigracyjne pośredniczy w uzyskiwaniu paszportów zagranicznych, wiz i t. d. likwidacji stosunków majątkowych oraz pośredniczy w sprawach najmu pracy dla pracowników umysłowych.

Wszelkie informacje udzielane będą bezpłatnie. Biuro mieści się przy ul. Jakuba Jasłińskiego 7 m. 1. Godziny przyjęć od godz. 9 do 14.30.

Główna wygrana — Lt. 200.000

Ostatni dzień

sprzedazy losów I-iej kasy Loterii klasowej w szczęśliwej lokaturze

„WOLAŃSKA”

ul. Wielka 6.

Cena losu $\frac{1}{4}$ — Lt. 2.50

Francuzi budują dalsze umocnienia

BERLIN. (Elta). Naczelne dowództwo wojsk niemieckich komunikuje, iż na froncie zachodnim między Mozela i Renem zostały zauważone roboty fortyfikacyjne nieprzyjaciela.

Demobilizacja ojców rodzin we Francji

PARYŻ (Elta). Havas donosi o demobilizacji, na podstawie rozkazu Daladier rocznie 1909—1911 oraz rodzin ojców odpowiednich grup.

Aktywność Włoch na Bałkanach

RZYM (Elta). Jak podaje prasa włoska, polityczne koła Italii wykazują bardzo duże zainteresowanie sytuacją na Bałkanach, specjalnie w Rumunii i Jugosławii.

Robotom tym przeszkadzały artyleria i karabiny maszynowe. Po obu stronach była czynna artyleria. Niemieckie samoloty dokonały lotów wywiadowczych.

Daladier zamierza stopniowo, rozpoczynając od dnia 15 grudnia zwolnić ojców, mających 4—5 dzieci, a następnie mających 2—3 dzieci.

Pismo „Corriere del Ticino” pisze, że w najbliższym czasie należy oczekiwać wzmożonej inicjatywy Italii w sprawach państw bałkańskich.

Tematy wileńskie

Sprawy szkolne i uniwersyteckie

„XX Amzius” w art. p. t. „Dobre serce czy naiwność?” pisze: „Kraj wileński winien się zrosnąć z całym państwem zewnętrznym i duchowo. Wygląd zewnętrzny jeszcze w wielu wypadkach jest polski; nazwy ulic, drogowskazy, nazwy instytucji, istotniejsza jeszcze jest sprawa duchowa (biblioteki, prasa, szkoły, teatr, kościoły).

Szkoły zaczęły już pracę w/g ustroju litewskiego. Wyznaczono ok. 1000 nauczycieli szkół powszechnych. 400 z tej liczby przeniesiono z innych dzielnic Litwy, ok. 100 pozostawiono czasowo na stanowiskach, chociaż nie są oni obywatelami Litwy; innych wyznaczono z pośród obywateli Litwy; blisko 50% z pośród nich stanowią Litwini.

Gdy tylko dzieci nauczą się po litewsku (zarówno w szkołach powszechnych, jak w gimnazjach), przejdzie się na litewski język wykładowy. Inaczej zresztą być nie może. Gdyby pozostawiono ludność tylko z polskim językiem, wyrządzoneby jej krzywdę. Cóżby bowiem ci ludzie robili w Litwie nie umiejąc po litewsku? Na eksport zaś ludzi produkować nie będziemy. Taki eksport nikomu nie będzie potrzebny. Miejscowi winiani, mówiący po polsku, dobrze to rozumieją i uczą się po litewsku.

Co innego uniwersytet. Uniwersytet dalej działa. Działanie nielegalnie. Namówiono byłych żołnierzy, by udawali studentów, by zwiększyć liczbę tych ostatnich.

Kierownictwo uniw. podjęło akcję: wizyty złożone niektórym osobom uniw. Kowieńskiego, wizyty w M-wie Oświaty, memoriały w aroganckim tonie i fantastycznymi propozycjami — pozostawienia polskiego uniw. i wyznaczenia mu subsydium.

Wyznaczenie kuratora wywołało protest. Nawet odezwę wydano dla obrony rzekomej autonomii uniw. Kroki te wyraźnie świadczą, że uniw. chce kontynuować wyznaczoną sobie misję — polonizowania kraju. W tym celu nie tylko profesorzy, ale i studenci byli przywożeni do Wilna z Polski. W tym celu zbudowano też kursy dla studentów.

Podobnie tylko znacznie jaskrawiej przedstawia sprawę Uniwersytetu Wileńskiego Agencja Włoska—Stefani.

Radio Stefani podaje z Rygi 29 XI: „Po zbadaniu spisów w Uniw. Wil., okazało się, że kilkadziesiąt byłych oficerów polskich, nadużywając zaufania, zapisało się na tę Wszechnicę. Podług komunikatu, oficerowie ci pod ochroną Uniwersytetu konspirowali przeciwko aktualnemu porządkowi na terytorium Wileńskim. Na 2000 studentów, zapisanych na Uniwersytecie, 300 za ledwie mogło się wykazać dokumentami, świadczącymi o ich przynależności do terytorium Wileńskiego”.

Również nie zamierzamy polemizować z „Gazetą Codzienną”. P. Józef Mackiewicz, redaktor naczelny tego pisma, brat Stanisława, zamiast wyjaśniać i tłumaczyć się, jak to zrobił w ostatnią niedzielę, powinienby raczej swój artykuł zamieszczyć w „Lietuvos Zinios” № 234 z dnia 14.X.1939 sam przedrukować w swej gazecie, jeżeli uważa to za stosowne. My go w tym wyreżać nie będziemy.

Panu Teodorowi Bujnickiemu natomiast winniśmy rzeczywiste części niedokoficzonego zdania. Lojalnie powtarzamy więc w całości — od kropki do kropki zdanie, które on opublikował w dniu 1 grudnia b. r. w artykule p. t. „Przemiany szkolne”.

„Przedewszystkim stwierdzić należy, iż właściwie dopiero teraz można mówić o rozpoczęciu się normalnego roku szkolnego, rozpoczętego w obliczu wojny i mającego za sobą okres sowiecki”.

Zbiórka książek dla uchodźców

Prosimy o składanie książek w następujących punktach:

1. Biblioteka Uniwersytecka, ul. Uniwersytecka 5, w godz. 9—15,
2. Biblioteka im. Tomasza Zana, ul. J. Jasłińskiego 12,
3. Księgarnia Gebethnera i Wolffa, Mickiewicza 16,
4. Księgarnia Św. Wojciecha, ul. Dominikańska 4.

KUPIMY maszyny do pisania

ze szryfrem polskim i litewskim.

Oferty do administr. Kurjera

„Point de revêries”

p. Jakubenasa

Objęcie przez Litwę Wilna wniosło w życie narodowe Litwinów i miejscowych Polaków szereg nowych elementów. Na tym skrawku dawnej Wileńszczyzny nastąpiło znaczne przesunięcie sił i życie obu grup narodowych musi, po pewnym wstrząsie, ukształtować się stosunek do nowych warunków faktycznych.

My, Polacy w tym kraju zamieszkali, poznajemy poglądy i dążenia litewskich czynników rządzących i ich kolejnych zarządzeń i enuncjacji publicznych. Nie dotyczą one jeszcze wszystkich problemów i nie tworzą całości jakiegoś programu. Są to raczej pierwsze kroki, mające na celu doraźne za-

łatwienie najbardziej pilnych, przez życie codzienne wysuwanych zagadnień. Tem ważnym przystępujemy się oddźwiękom, które wywołało w społeczeństwie litewskim objęcie Wilna, tem pilniej szukamy tam materiałów do poznania nurtujących to społeczeństwo prądów. Fragmentaryczne, pośrednie wskazówki przynosi prasa codzienna. Ale bardziej, programowe ujęcie zagadnienia polsko-litewskiego w Litwie po dn. 28. X. r. b. znajdujemy dopiero w czasopiśmie.

W poważnym tygodniku „Naujoi Romuva”, organie intelektualnych sfer, ukazał się niedawno artykuł znanego publicysty p. W. Jakubenasa p. t.

„Nowe stosunki z Polakami po odzyskaniu Wilna.” Głos ten jest jaknajbardziej godnym uwagi z powodu: miejsca, w którym się ukazał, osoby autora i poruszonego tematu. Artykuł jest długi i nie możemy powtórzyć go w całości.

Oto jego treść w największym skrócie:

Odzyskanie Wilna naruszyło podstawy świadomości narodu litewskiego. Punktem wyjścia jego odrodzenia narodowego była epozycja przeciwko wynarodowieniu. Groziło ono głównie ze strony polskiej. Polacy nie chcieli uznać naszego odrodzenia i zaprzeczali namiętnie faktowi życia odrębnego narodu litewskiego. Litewski ruch narodowy stał się przez to samo

antypolskim. Litwini świadomie odgródzili się od Polaków. Każdego Polaka w Litwie otaczał kategoriyczny chłód. Każdy czuł, że Litwa jest państwem litewskim, gdzie polskość jest pod każdym względem niepożądana.

Ta część inteligencji litewskiej, która wyrosła w kulturze polskiej, czuła również, że jej związek z tą kulturą musi pozostać jedynie wewnętrzną cechą jej życia osobistego. Osoby te, w okresie odgrózenia się Litwinów od polskość, włączone były do ogólnej struktury psychologicznej narodu. Od Polaków dzieliła ich uraza za zajęcie Wilna przed 19-tu laty. Dziś ta zapaora upadła. I podczas kiedy u Litwinów, niezających kultury polskiej pozostała względem Polaków głęboka wewnętrzna obcość i zarodzona nieufność, pomiędzy tamtymi Litwinami a Polakami dziś nie ma prawie

głębszych różnic. A są to ludzie u nas wpływowi, zwłaszcza w dziedzinie oświaty. Stąd już płyną niepożądane skutki. Zapomina się, że Polacy byli i pozostali asymilatorami, którzy wszystkie nasze ustępstwa wykorzystują przeciwko każdemu stojącemu na drodze do „jeszcze większej Polski”, a więc i przeciwko Litwie. Tymczasem nawet niektórzy Litwini właściwi, ogarnięci humanitarnością i tolerancją, gotowi są zgodzić się i na polski uniwersytet i na liczne polskie gimnazja w Wilnie.

Powinniśmy sobie postawić pytanie czy siła polskość w Litwie ma dobry wpływ na przyszłość narodu litewskiego. Odpowiedź jest jedyna: nic pod tym względem nie zmieniło. Żyliśmy w pewnym odgrózeniu od Polaków, będziemy żyli tak i nadal.

Położenie ludności pod zaborem niemieckim

Szczęśliwym zbiegiem okoliczności z pod zaboru niemieckiego udało się nam uzyskać garść interesujących informacji o losach tamtejszych rodaków. RED.

Jak ogólnie wiadomo, zdobyte przez Niemców terytoria polskie zostały podzielone na dwie części, na ziemie pranieemieckie, przewrotnie odebrane Rzeszy a teraz przez nią „odzyskane”, oraz na tereny okupacji. Do pierwszych zaliczone zostało Poznańskie, Pomorze, Śląsk, oraz województwo łódzkie, wraz z Łodzią i Włocławkiem. Do drugich—województwa warszawskie, kieleckie, krakowskie i lubelskie. W pierwszych Polacy nie mają w ogóle prawa do życia, w drugich — jeszcze je tymczasem mają.

Może by zresztą i nie tak strasznie działo się dziś Polakom zamieszującym pranieemieckie ziemie zachodniej Polski, gdyby nie to, że Niemcy znaleźli ich tam... zbyt wiele. Gdy armia niemiecka wchodziła do Poznania, pewna była, że zostanie miasto szalejące z radości, pełne zmaltretowanych Niemców, miasto, w którym ukrywać się będą nieliczne tylko grupki napływowych Polaków. Ku swojemu zdziwieniu i oburzeniu zastała stosunek wprost odwrotny: miasto bez rzeszy polskiej, o mniejszości niemieckiej sięgającej ledwie kilkuset tysięcy głów.

Lecz od czegoż była totalistyczna zasada: „Jak się nie ma, co się lubi, to się robi, co się mieć chce?... — Zabrano się więc z miejsca do germanizacji pranieemieckich ziem. W ciągu kilku dni wszyscy Polacy zostali wyzuci z mienia nieruchomości. Właściciele domów dowiadawali się o ich stracie od niemieckich inkasentów, którzy z gotowymi kartami zjawiali się po komorne. Właściciele sklepów — od niemieckiej policji, która zajęła sklepy owe, polecając właścicielom opuścić je bezwzględnie.

Równoległe zabrano się do niszczenia zewnętrznych oznak polskości tych ziem, przy czym za najbardziej rzucającą się w oczy oznakę uznano...katołicyzm. Pierwszym gestem Niemców w Gdyni było zwalenie krzyża na Kamiennej Górze. Za tym krzyżem poszły wszystkie krzyże i Męki Pańskie i Świątki na wszystkich drogach i rozstajach Poznańskiego, Pomorza, Śląska. W Poznaniu został zburzony pomnik ku czci Serca Jezusowego. W robotach nad rozbiórką świętego pomnika wzięli udział pod przymusem księża poznańscy, z czcigodnym prezesem Akcji Katolickiej, ks. prałatem Taczakiem na czele.

Równoległe z tą akcją, przystąpiono do zmiany nazw ulic z polskich na niemieckie. Sklepy i kawiarnie opatrzone napisami: „Polakom i psom wstęp wzbroniony”.

Po nieruchomościach przyszła kolej na nieruchomości. Wyrzucano Polaków z mieszkań, pozostawiając tylko 10 minutowy termin na ich opuszczenie.

Posypały się też i aresztowania i egzekucje. Fragmentaryczne ledwie wieści dochodzą o tym do Wilna. Kilka dni temu prasa wileńska podała wiadomość o rozstrzelaniu w Poznaniu p. Chłapowskiego i hr. Szoldaskiego. W rzeczywistości już miesiąc temu rozstrzelano na terenie Poznańskiego 34-ch czołowych przedstawicieli ziemiaństwa i mieszczaństwa.

Punktem kulminacyjnym tej całej akcji germanizacyjnej była wielka, wygłoszona przez radio, mowa Gauleitera Poznania, w której oświadczył on, iż Polacy będą mogli odtąd liczyć na terenach Rzeszy jedynie na rolę pacholków (Knechte), bowiem nie do pomyslenia jest, aby członek „naszej rasy” słowiańskiej mógł zajmować jakiegokolwiek stanowisko, na którym mógłby rozkazywać członkom

„wyższej rasy” germańskiej..

„Ponieważ zauważono, że Polacy uciekają z terenów Poznańskiego, Pomorza i Śląska do Warszawy, czy Krakowa, zamknięto granicę między ziemiami pranieemieckimi a okupacją. Odtąd co noc odbywa się wywożenie mieszkańców, bez względu na wiek i płeć, z całych bloków domów w Poznaniu, Bydgoszczy, Toruniu i innych tamtejszych miastach do pobudowanych ad hoc baraków. W samym Poznaniu w parkach przebywa około 20.000 osób.

Praktyczny skutek całej akcji „germanizacyjnej”, mimo wszystko jest nikły. Poznańskie liczy 5 milionów Polaków, których żadna siła nie zdoła ani wywieźć, ani zniemczyć. Może pewna część z nich uległaby po jakimś czasie „sile atrakcyjnej kultury niemieckiej” i „dobrowolnie” zgermanizowałaby się. Cóż kiedy nawet ta najsłabsza grupa pod wpływem represji hartuje się.

Artifex.

Jak jest z opalem?

Gdzie można kupić węgiel? Otóż właśnie. Z węglem jest bardzo niedobrze, bo go nie ma i nie ma widoków na to, aby był.

Zdołałem zasięgnąć informacji w tym kierunku u naczelniej instancji opałowej miasta: w wydziale Opalowym Zarządu Miejskiego. Wydział rozporządza pewnym zapasem węgla i torfu, ale... dla elektryków i zakładów miejskich, zwłaszcza takich, jak szpitale. Nawet i to zaopatrzenie nie jest wystarczające. Dopiero przy odpowiedniej zamianie posiadanej kostki węglowej na miał, którym znowu rozporządza Dyrekcja kolejowa — zapas pozwoli elektrykom przetrzymać szczęśliwie zimę. Czuwa nad tym zresztą elektrownia w Kownie, cdstępując węglem w miarę swych możliwości siostrzycy wileńskiej...

Poza wyjątkiem potwierdzającym regułę trzeba się wyżyć aspiracji węglowych i przejść zdecydowanie na drzewo.

Wilno posiada około 90 000 palenisk! Żarłocznych, nienasyconych pieców, które trzeba codziennie karmić drzewem. Dwanaście tysięcy pieców—palenisk posiadają same tylko urzędy i instytucje miejskie.

Nad zaopatrzeniem w drzewo czuwa Departament Leśny w Kownie, dostawiając codziennie do Wilna kilka wagonów opałowego drzewa. Transportami tymi dysponuje Wydział Opalowy Za-

rządu Miejskiego, rozdzielając dziennie około 100 metrów drzewa. W pierwszym rzędzie otrzymują je instytucje publiczne i społeczne, przy czym gmachy zaopatrzone w centralne ogrzewanie dostają drzewo twarde, jak dąb, brzoza, jasion. Hurtem otrzymują drzewo również przytulki, których jest w Wilnie około sześćdziesięciu.

Szary człowiek, który nie jest instytucją, ani przytulkiem, może kupić drzewo w mniejszych ilościach przy ul. Ponarskiej 44 za okazaniem kartki żywnościowej, na której odnotowuje się ilość sprzedanego drzewa. Chodzi w tym wypadku o zapobieżenie spekulacji, gdyż u niektórych objawiła się niezawsze w tym wypadku tendencja do robienia zapasów.

Tam również sprzedaje Wydział Opalowy. A jest jeszcze wolny handel drzewem na rynkach z cenami nie wyższymi od cen drzewa miejskiego. Wieśniak okoliczny, jest bardzo poważnym dostawcą drzewa: w roku 1938 sprzedał na rynku wileńskim 175.000 metrów. Można więc o opał w ciągu najbliższej zimy nie obawiać przynajmniej dla tych, którzy go będą mieli za co kupić. Nie ulega wątpliwości, że palenie drzewem jest mniej ekonomiczne i droższe w porównaniu z opalem węglowym według cen zeszłorocznych. Z. Z.

CZYTAJCIE JEDYNY POLSKI TYGODNIK „CHATA RODZINNA“

Redaktor „L. Aidas“ prezesem Zw. Tautininków.

Prezydent Republiki Litewskiej mianował prezesem związku Tautininków naczelnego redaktora „Lietuvos Aidas“ dr. Cesevičiusa.

Dr. Cesevičius liczy obecnie 37 lat i należy do grupy tautininków, dążących do bardziej radykalnej i aktywnej polityki związku. Swą pracę polityczną dr. Cesevičius rozpoczął wśród ruchu młodzieżowego.

Po śmierci ostatniego prezesa związku tautininków Tubelisa, w przeciągu 2 miesięcy stanowisko prezesa nie było obsadzone.

Demonstracje w Jedynej Linie warszawskim

WARSZAWA. (Ela). Według wiadomości, otrzymanych przez agencję Havas z Bukaresztu, władze niemieckie pozwoliły otworzyć w Warszawie kino „Napoleon”, które najmniej zostało zniszczone. Korzystając z ciemności podczas przedstawienia widzowie Polacy próbowali urządzić demonstracje antyniemieckie. Przedstawienie natychmiast zostało przerwane, a widzowie byli badani przez policję. Kilkadziesiąt osób zaarrestowano.

Demonstracje te powtórzyły się kilkakrotnie.

Mieszkańcy Warszawy, wobec braku produktów żywnościowych w mieście, kupują żywność w okolicznych wsiach. Wodociągi, kanalizacja i dostawa elektryczności nie są jeszcze uregulowane. Często domy, uszkodzone podczas bombardowania, walą się obecnie na ulice, zabijając przechodniów.

Według wiadomości Havasa, ogólnie podczas wojny zginęło w Warszawie 20.000 osób. Dla odbudowy miasta potrzeba najmniej 20 lat. Obecnie porządkowane są ulice, celem udostępnienia ich dla ruchu komunikacyjnego. Domy, grożące zawaleniem, burzone są dynamitem. Prace budowlane nie są jeszcze rozpoczęte.

SZPILKI

Dzięki ożywionym stosunkom dyplomatycznym między Belgią i Holandią — minister spraw zagranicznych Holandii coraz częściej jeździ samolotem do Brukseli. Jest to prawdziwy latający Holender.

Holandia broni się ostatnio załanymi terenami, które uniemożliwiają wrogom wkroczenie do kraju. Co będzie jednak jak wody zamarzną? Nikt o tym w Holandii nie myśli z pesymizmem. Wszyscy tam są pewni, że Niemcy jeździć będą po tym lodzie... do tyłu.

Jednym słowem—będą holendrować!

— Widzisz to palto z bobrem na wystawie za 450 litów?

— Nie, nie widzę. Cała szyba jest zamglona. Co to rosa, deszcz?

— Nie, to bóbr płacze ze wstydu, że wszyscy go oglądają, a nikt nie jest w stanie kupić.

Zarządzenia obrony lotniczej w Anglii spotkały się ze specjalnym uznaniem u Szkotów. Jak zdążyło zauważyć, Szkoci nie kupują ciemnego papieru, bo nie zasłaniają okien. Nie zasłaniają zaś okien, bo wcale nie zapalają światła. Nie zapalają zaś światła, bo nie noszą spodni w mieszkaniu. Nie noszą zaś spodni, bo... poco? Przy śniadaniu niepotrzebnie przecie wycierają się o krzesła... As.

Uwagde towarzystw

Dostarczenie Wydziałowi Prasy i Towarzystw M-stwa Spr. Wewn. w Wilnie danych przez towarzystwa, kluby i związki społeczne w Wilnie i okręgu nie jest równoznaczne z legalizacją tych towarzystw i związków, a ma tylko charakter informacyjny. Sprawy majątkowe i inne czynnych towarzystw rozstrzygane są na podstawie ustawy o towarzystwach (Vyr. Żin. 522). (N).

JUTRO ciągnienie!
WSZYSCY KUPUJĄ LOSY
 I-ej KLASY 16 LOTERII PAŃSTWOWEJ
 w znanej w Wilnie kolekturze
„DROGA DO SZCZĘŚCIA“
 Wielka 44 — WILNO — Mickiewiczka 10
 1/4 LOU — 2 lit. 50 cent.

Już się zbliża ciągnienie
Loterii Państwowej
 Najszczęśliwsze bilety tylko w księgarni
„Spaudos Fondas“ ul. Mickiewiczka 31

Polacy Wileńscy dotychczas szczególnie nie znosili Litwy. Będą oni lojalni o tyle tylko, o ile im to pozwoli utrzymać się na placówkach, by później wykorzystać je dla dobra odradzającej się Polski. Niepodległa Litwa przeciwstawiać się będzie nadal szerzeniu polskości w jej granicach. Nie odepchniemy ani jednego lojalnego Polaka, ale nie my nauczymy się po polsku, tylko oni po litewsku. Uważamy Wileńszczyznę za spolszczony obszar litewski. Na nim musimy stworzyć przewagę świadomego litewskiego elementu. Polacy wileńscy nie ustąpią z żadnej pozycji bez walki.

Wypadnie na nowo rozstrzygnąć kto jest Litwinem a kto Polakiem. Jest nie do zniesienia, aby wysoki przedstawiciel Uniwersytetu Kowieńskiego wypowiedział się za pozostawieniem w Wilnie polskiego Uniwersy-

tetu. Jeżeli pozostawimy polskie ognisko polityczne i kulturalne w Wilnie, to Polacy tembardziej zażądadą całej Litwy.

Powinniśmy wykluczyć ze swego grona tych, którzy przez sentyment chcą ocalić polskość Wilna. Odzyskaliśmy to miasto po to, aby je uczynić ogniskiem litewskości. W tym celu musi cała stolica przenieść się do Wilna. Polskiej mniejszości wskażemy jej miejsce które będzie takie samo, jak i dotąd. Bądźmy w ofensywie względem naszych spolszczonych braci w Wilnie, zaś w defensywie względem tych naszych rodaków, u których obecnie odzywają się elementy polskiej kultury.

Jak widać, artykuł p. Jakubenasza zawiera cały program wzrodem ludności polskiej na włączonym do Litwy terytorium Wileńszczyzny.

Zagadnienia, poruszone przez p. Jakubenasza dotyczą najistotniejszych praw i interesów kulturalno-narodowych ludności polskiej na Wileńszczyźnie. Od tego jak one będą rozstrzygnięte, zależy w poważnym mierzcie układ wewnętrznych stosunków polskoliwskich w Litwie. P. Jakubenas chciałby wprowadzić — w imię interesów narodowych — w dalszym ciągu utrzymać chiński mur niechęci i nieufności pomiędzy Litwinami a Polakami. Przerzuciśmy cdnak ten postulat w sferę interesów politycznych państwa. Niepojętem wódczas stanie się jaką korzyść może ono osiągnąć z izolacji części ogółu ludności, poczuwającej się do polskiej przynależności narodowej.

W rozumowaniu p. Jakubenasza występuje pewna znamienna cecha. Jest to dawanie pierwszeństwa interesowi narodowemu nad państwowym tam

gdzie one się nie pokrywają ze sobą. Ludzi tak myślących więcej obchodzi narodowy stan posiadania — rzeczywisty lub urojony — niż stopień własnej niezawisłości państwowej. Ale i w sferze swego narodowego myślenia popełnia p. Jakubenas dość pospolity błąd. Jest to budowanie wniosków na faktycznych przesłankach z rzeczywistością niezgodnych.

Nie my, rzecz prosta, jesteśmy powołani do oceny trafności też p. Jakubenasza, dotyczących postawy wewnętrznej narodu litewskiego. Inaczej z tem co p. Jakubenas mówi o Polakach, o ich tendencjach politycznych, i o stosunkach polsko-litewskich, w których byliśmy wszak jedną ze stron. W tych materjach możemy z nim dyskutować i prowadzić spór.

Est.

RADIO

WTOREK, dn. 5.XII.
 WILNO
 15.15—15.30 — Informacje po polsku.
 17.30 — Muzyka z płyt.
 17.45 — Odczyt W. Kemeżysa po polsku: Perspektywy przemysłu wileńskiego.
 18.40 — Informacje po polsku.
 SRODA, dn. 6.XII.
 WILNO
 15.00 — Informacje po litewsku.
 15.15—15.30 — Informacje po polsku.
 17.30 — Muzyka z płyt.
 17.45 — Lekcja jęz. litewskiego po polsku.
 18.40—19.00 — Informacje po polsku.
 19.00—19.15 — Informacje po żydowsku.
 CZWARTEK, dn. 7.XII.
 WILNO
 15.15 — Informacje w jęz. polskim.
 17.30 — Muzyka z płyt.
 17.45 Odczyt M. Ragueviciusa w jęz. polskim: Spółdzielczość litewska.
 18.00 — Muzyka z płyt.
 18.25 — Informacje po litewsku.
 18.40 — Informacje w jęz. polskim.

KRONIKA

Grudzień
5
Wtorek

Dziś: Barbary

Jutro: Mikołaja

Wschód słońca — 7 m. 26

Zachód słońca — 2 m. 52

Dyżury aptek:

Dziś w nocy dyżurują następujące apteki:

Sokołowskiego (Tyzenhauzowska 1); Cnom czewskiego (M. Pohulanka 23); Miejska (Wileńska 23); Turgiela i Przedmiejskich (Niemiecka 15); Wysockiego (Wielka 3).

Poza tym stale dyżurują następujące apteki: Paka (Antokolska 42), Szantyr (ul. Legińska) i Zajackowskiego (Młotkowska 22).

— Referent Towarzystw Ministerstwa Spr. Wewn. p. J. Kompaitis przybył 4 grudnia do Wilna i objął urządowanie (ul. Magdaleny 2 pok. 58, godziny urzędowe), (N.)

— Likwidacja Funduszu Pracy 30 ub. m. zlikwidowany został Fundusz Pracy w Wilnie, zaś wszyscy jego pracownicy zostali zwolnieni. Biuro Pośrednictwa Pracy, czynne dotychczas przy Funduszu Pracy, zostało przyjęte przez samorząd miejski. Inwentarz i sprawy Fundusza przekazane zostały naczelnikowi m. Wilna i powiatu. Wszyscy pracownicy otrzymali wynagrodzenie za przepracowany czas. (N.)

— Inspekcja Zdrowia na miasto i powiat podjęła pracę z d. 1 grudnia. Na czele inspekcji stoi płk. lek. St. Jurgelionis. Inspekcja przeprowadzi w najbliższym czasie rejestrację wszystkich lekarzy, aptek, farmaceutów i t. d. Inspekcja wydawać też będzie tymczasowe świadectwa zajmowania się praktyką lekarską, utrzymywania aptek i t. p. (N.)

— Dokoła ankiety studentów uniwersyteckiego. Studenci uniwersyteckiego mieli wypełnić do 1 grudnia r. b. jednostronną ankietę. W związku z tym, kierownictwo uniwersyteckiego otrzymało ok. 2.500 takich ankiet. Ci ze studentów, kt. nie złożyli wspomnianej ankiety, uważani są za rezygnujących z dalszych studiów. (N.)

— Zjazd przedstawicieli rolnictwa 6 b. m. odbędzie się w Wilnie zjazd przedstawicieli agronomów Izby Rolniczej i organizacji gospodarczych („Maistas”, „Pienocentras”, „Lietukis” i in.) dla omówienia spraw gospodarczych Wilna i okręgu. (N.)

— Fabryka papieru w N. Wilejce podjęła już w ub. tygodniu działalność. Fabryka zatrudnia 160 robotników i produkuje papier do gazet i zawijania (N.)

— Komisja do spraw samorządowych powstała w tych dniach i zajmie się sprawdzaniem etatów pracowników samorządowych, by osiągnąć jak największą celowość w tej dziedzinie. (N.)

— Kierownikiem Wydz. Przedsiębiorstw samorządu wileńskiego został inż. Grażulis. Rozpoczął on już urządowanie. (N.)

— Kursy języka litewskiego. Na zorganizowane przez M. stwo Oświaty kursy jęz. lit. w Wilnie zapisało się ponad 2500 osób. Zwolniono od opłat 30 proc. słuchaczy jako niezamożnych, zmniejszono opłaty o połowę ok. 30 proc. słuchaczom. Kursy trwać będą 4 miesiące. Wykładowców będzie 40. (N.)

— 35 wagonów żywności przywieziono przedwczoraj do Wilna, w tym: 1 wagon masła, 5 wag. mąki, 12 wag. bydła rogatego i t. d. (N.)

— Ofiara Litwinów charbińskich na Wilno. Kolonia litewska w Charbinie uchwaliła przeznaczyć na fundusz stypendialny uniwersytetu lit. w Wilnie 100 tys. lt. (N.)

— Książeczki wynagrodzeń. Inspektor pracy powiatu Wilno

wydał okólnik, na podstawie którego wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe muszą przystosować swoją działalność do obowiązujących ustaw litewskich, wydać robotnikom i pracownikom książeczki wynagrodzeń za pracę oraz powiadomić Inspekcję Pracy o normach zarobków pracowników i robotników.

— 400 towarzystw w Wilnie i okręgu podało dotychczas dane o sobie, składając je, w myśl zarządzenia, w Wydziale Prasy i Towarzystw M. stwa S. Wewn. (N.)

— Bank Gospodarstwa zakłada w najbliższym czasie swój oddział w Wilnie. Na dyrektora oddziału upatrzony jest p. P. Končius, b. dyr. Banku Gospod. w Kłajpedzie. (N.)

— 20 ogródków dla dzieci. W okręgu wileńskim (N. Wilejka, Niemenczyn, Podbrodzie, Butrymańce, Wilno) powstanie wkrótce ok. 20 ogródków dla dzieci (N.)

— Szkoła Policyjna podejmie w Wilnie swą działalność z początkiem 1940 roku. Narazie szuka się dla szkoły odpowiedniego lokalu. Naczelnikiem szkoły mianowany został p. Dzenkaitis. (N.)

— Etaty wydz. Budowlanego samorządu wileńskiego zostały już opracowane i przedłożone burmistrzowi do zatwierdzenia. (N.)

— Kontrola podręczników jęz. litewskiego. Zauważono, że część podręczników jęz. litewskiego, jakie w sporę ilość ukazały się w Wilnie, ułożona została w nieprawidłowym, łamanym języku. Na przyszłość będzie się ostro kontrolowało wydawnictwa podręczników i różnych samouczków. (N.)

— W gmachu B-ci Jabłkowskich otwiera się nowa znana w Litwie firma I. Karvelis.

— Uprzedzenie uczniów i ich rodziców. Nowy porządek nauczania rozpoczął się w szkołach powszechnych w końcu listopada, w gimnazjach zaś od 1 grudnia. Początkowo praca szła całkiem normalnie, lecz w ostatnich dniach uczniowie, ulegając wpływom postronnych agitatorów. W związku z tem podaje się do wiadomości, że uczniowie gimnazjalni, którzy do dn. 6 grudnia b. r. nie przyjdą do szkół, zostaną skreśleni z listy uczniów i utracą prawo wstąpienia do innych szkół. Ponadto, w myśl prawa litewskiego, rodzice uczniów szkół powszechnych mogą być ukarani za nieuczęszczanie dzieci do szkół.

20 litów nagrody za zwrot portfela — teczki, dokumentów zgubionych. Jagiellońska — Gazowa 10/4. Godlewski.

Uwaga! Panowie, którym niewygodnie jest uczęszczać na kursy języka litewskiego, a którzy chcą dobrze i prędko nauczyć się tegoż języka!!!

Litwin, poważny student kowieński, z pochwałą ukończył gimnazjum litewskie, z dobrej rodziny, biegle włada językami: litewskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim. Zgadza się udzielać lekcji języka litewskiego po domach. Zwracać się listownie pod adresem: Pedagoginis Institutas, ul. Ostrobramska 9, Jurgis Petraškevičius.

Praca

Poszukuję bezpłatnej praktyki w warsztacie reperacji samochodów i motorów spalinowych. Zgłoszenia pod „Stry”

Rutynowana maszynistka poszukuje pracy. Zgłoszenia: Administracja Kurjera pod „Rutynowana”

Poszukiwanie zaginionych

Poszukiwani:

Sienkiewicz Stanisław, kapr. komp. łączności 19 dyw.

Ananicz Witold, pchr.-plut. 82 p.p. Pińsk.

Inż. Horbatowski Władysław, pchr. rez. bazy 4 p. lotn. w Toruniu.

Czesław Plejewski, pchr. sanitarny.

Janson Edward, 86 p. p. plut. pionierów (ostatnio pod Chełmem).

Płk. Świerczyński Józef.

Rtm. Korytkowski Włodzimierz, 10 p. strz. w Łańcutcie.

Hentzel Stanisław, Okr. Izba Kontroli w Warszawie.

Myszkowski Konstanty, 5 p. lotn. Porubanek.

Fidelski Ryszard, pchr. S. P. San. w Warszawie.

Gryniewicz Zenon i Wacław.

Kto by wiedział o losie zaginionych, proszony jest o poinformowanie poszukujących według podanych adresów.

Kto poszukuje:

Żona, Zofia, Wilno, ul. Zarzecze 17 m. 3.

Zofia Sienkiewiczowa, Wilno, Zarzecze 17 m. 3.

Inż. Horbatowski Lucjan, Wilno, ul. Lubelska 7 m. 11.

Inż. Horbatowski Lucjan, Wilno, ul. Lubelska 7 m. 11.

Janson Halina, Wilno, ul. Konarskiego 9 m. 2.

Świerczyńska Zofia, Wilno, Objazdowa 8 m. 7.

Matka, Walentyna, Wilno, ul. Makowa 17/19-3.

Okuszkowa Stefania, Wilno, ul. Arsenalska 6 m. 12.

Żona, Julia, Wilno, ul. Tunelowa 15 m. 1.

Fidelscy, Wilno, ul. Połocka 4 m. 5.

Gryniewicz Kazimierz, Wilno, Antokol 25-27.

Niedrogie lecz dobre kiełbasy

do nabycia tylko w sklepach spożywczych

Sp. Akc. „MAISTAS”

których obecnie przy różnych ulicach Wilna jest 15.

Szczególnie poleca się Sz. Nabywcom:

1. Litewska gotowana	Li 3.10	6. Rolada II gat.	Li 2.25
2. Krakowska I gat.	„ 3.10	7. Salceson	„ 0.60
3. „ II gat.	„ 1.60	8. Kiełbasa surowa	„ 1.60
4. Poławska	„ 2.60	9. Serdelki	„ 3.10
5. Rolada I gat.	„ 4.10		

Hurtownikom udziela się znacznych rabatów.

Hurtem sprzedaje się:

I skład hurtowy, Mickiewicza 22, tel. 3005

II skład hurtowy, Mickiewicza 45

CENTRALNY KANTOR HANDLOWY „MAISTAS”

Wilno, Mickiewicza 12/14, telef. 345 i 2198.

„Spaudos Fondas” w Wilnie

ul. Mickiewicza 31, tel. 29-98

ZAOPATRUJE

Gimnazja, licea, szkoły średnie i powszechne we wszelkie potrzebne podręczniki, książki oraz materiały piśmienne.

Urzędy, organizacje i kancelarie w materiały i przybory pisemne i kancelaryjne, bloki, księgi rachunkowe.

Spółceństwo wileńskie w książki litewskie, materiały pisemne, plany miasta Wilna, nowe widoki miasta Wilna i t. p.

Korzystajcie z usług „Spaudos Fondas”!

Lekarze

DOKTOR MED.

Benedykt Scherman

powrócił i wznowił przyjęcia w chorobach płucnych (Rogntgen) ul. Zawalna 2, tel. 10-69

Dr. Med. Mikołaj Bloch

Akuszerka, choroby kobiece Teatralna 5, tel. 785

Lokale

Odstąpię handl. lokal w śródmieściu (z urz. jadł.) Tamże potrzebna ucz. paniątka do pracy dom. i kucharka Inform: Bazyliańska 9-5 Jadalnia.

Litwin student-literat zgodzi się udzielać lekcji języka litewskiego w mowie piśmiennej nie wzamian za pokój. Oferty: Wilno, Benedyktyńska m. 1, Kosakiewicz.

Do wynajęcia mieszkanie 4-pokojowe z wszelkimi wygodami oraz muirowany garaż na auto osobowe albo na skład towarów. Filipa 4

Poszukuję 2-4 pokoj. z kuchnią pod restaurację w dobrym punkcie w śródmieściu. Zgłoszenia: 3-go Maja 7 m. 16 pod H. W.

Akuszerki

Akusz. Maria Laknerowa

przyjmuje od g. 9 rano do g. 7 wiecz. — ul. Jakuba Jasińskiego 1-a-3 róg ul. 3-go Maja obok Sądu.

Sprzedaż i Kupno

Przyjeżdżna na 3 dni kupuje: dywany, kilimy, biżuterię, antyki. Oferty kierować: ul. Garbarska 5-2 od g. 9-11 i 3-5

Okazywanie do sprzedania Radio 4 lampowe ul. Jezuicka 6-7.

Kocioł pojemności 40-60 l. do gotowania zupy, oraz inne naczynia kuchenne kupimy lub wydzierżawimy „Jadalnia Spółkowa” zaułek Dobroczyzny 2a m. 10.

Kupię fortepian lub pianino. — Oferty: Kaunas, Laisvės al. 48 b. 3 Baulas.

Nauka i Wychowanie

SHELEY'S Instytut języków obcych. Mickiewicza 4 m. 12). Litewski, angielski, francuski i niemiecki Lektoraty angielskie. — 4 lity mies.

Przyjazd prezesa polskiego Komitetu Uchodźców z Anglii

„Dešimt Centu”: Rząd angielski zwrócił się do odnośnych instytucji z prośbą o sprawozdanie na temat sytuacji uchodźców polskich w krajach bałtyckich. Sprawami tymi zajmuje się Polski Komitet Uchodźców, którego centrala mieści się w Londynie. Prezes tego komitetu p. Keizer, wkrótce przybędzie do Litwy, dla zapoznania się z sytuacją uchodźców polskich w Litwie. (N.)

TEATR I MUZYKA

Teatr Miejski na Pohulance

— Dziś, we wtorek, dn. 5 grudnia 39 r., o godz. 17 — przedstawienie wieczorowe w Teatrze Miejskim na Pohulance wypelni jedna z najlepszych i najweselszych komedii M. Bałuckiego „Krewniaki”. W rolach głównych: Perzanowska, Kurnakowicz i Chmielewski. Oprawa dekoracyjna — W. Ujejskiego.

— Premiera w Teatrze na Pohulance! W przygotowaniu — ostatnia nowość — jedna z najweselszych komedii Romana Niewiarowicza „Dlaczego zaraz tragedia”

Teatr muzyczny „Lutnia”

— Dziś, we wtorek, dn. 5 grudnia 39 r. sensacyjna komedia muzyczna „Trafiła pani generałowej”. W próbach świetna operetka „Madame Pompadour”

Teatr „Rewia” Światowid

— Dziś, we wtorek, dn. 5 b. m. „Biblioteka miłości” z A. Owidzka, M. Żejmówną i in. W przygotowaniu: „Tylko dla dorosłych”.

Teatr „Niebieski Pajacyk”

Dzieci radości dla naszych dzieci w Teatrze „Niebieski Pajacyk”.

A więc już w środę, 6 XII Teatr „Niebieski Pajacyk” przy ul. Mickiewicza 9, pokaże grzecznym dzieciakom, przesiłną baśń ze śpiewami i tańcami p. t. „Św. Mikołaj na Podhalu”. Rodzice mogą na dwie godziny przed przedstawieniem dostarczyć dla swoich „pociec” podarki, a św. Mikołaj rozda je ze sceny. Będzie dużo radości. Baśń reżyseruje dyr. Zbigniew Szczerbowski. Tańce układu baletmistra Zmudzkiego a dekoracje Hawrytkiewicza. Bilety od 50 centów już do nabycia przy kasie teatru „Światowid”, ul. Mickiewicza 9, od godz. 10 do 12 i od 14 do 19.

„Instytut Nauk Języków” (dawn. Germanistyki) Wielka 2 m. 1. Nowe przysiężone kursy języka litewskiego, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, rosyjskiego od 1 grudnia

Kursy Gimnazjalne i Licealne Sekcji Szk. Sr. Z. n. P są czynne. Zapisy do wszystkich klas codziennie w g. 16-18. Lokal: Gimnazjum Filomatów, Żeligowskiego róg Wileńskiej

Litewskiego lekcji udzielam. Grupami lub pojedynczo. Tania i szybko. Teoria i praktyka. Zgłaszaj się: ul. Wingry—Zdrojowy 4-1.

Różne

Bridge. Pierwszorzędną bridżistą z Warszawy udziela lekcji litewskiego. Ceny przystępne. Oferty sub „bridge”.

Pan Puma proszony jest o zgłoszenie się: Ostrobramska 22-11, Tomaszewicz. You.

Dn. 30 XI b. r. zostawiono w kinie „Mars” teczkę tekturową z zeszytami i papierami. Uczniwego znalazcę proszę o odniesienie do redakcji Kurjera za wynagrodzeniem.

Zgubioną legitymację akademicką Nr 301 wydaną przez U. S. B. oraz dowód osobisty wydany przez Magistrat m. Wilna na imię Eliasza Szpakowskiego — unieważnia się.

Zgubiony dowód osobisty wydany przez starostwo w Baranowiczach w 1922 r. na imię Stanisława Kunickiego, ur. 31/3 1882 r. unieważnia się

Skradziono z pracowni krawieckiej spódnie od garnituru, ciemne paskowe z mankietami. Zgł. się za wynagrodzeniem: W. Pohulanka 2-15 u krawca.

Zginięta wylizca brązowo-białe laty, włos rólki, wabi się Era. Uczniwego znalazcę proszę o odprowadzenie za wynagrodzeniem — ul. Mętna 8-1, Maria Melke.

W dn. 18 września b. r. pozostawiono tekę z dokumentami (dowód osobisty, książka wojskowa i in.) na nazwisko Juliana Bieniewicz. Uczniwego znalazcę uprasza się o zwrot dokumentów do redakcji Kurjera.

CENY OGŁOSZEŃ: Ogłoszenia tekstowe za 1 mm 75 cnt, za tekstem 60 cnt. Drobne 20 cnt za słowo. Kronika redakcyjna i komunikaty Lt 1 — za wiersz jednosłpaltowy Ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50%, drożej. Układ ogłoszeń 5-cio łamowy. Za treść ogłoszeń i termin ich druku Administracja nie odpowiada

Leidėjās: Vytautas Stanevičius. Wydawca: Witold Staniewicz. Redaktorius: Vytautas Kiškis. Redaktor: Witold Kiszki.

Spaustuvė „Zničius”, Wysk. Bandurskio g-vė 4. Tel. 3-40. Drukarnia „Znicz”, ul. Biskupa Bandurskiego 4. Tel. 3-40.